

COVID-19 - Leidraad inzake continuïteit

1. INLEIDING

De COVID-19 pandemie heeft een grote impact op de maatschappij in haar geheel. De pandemie en bepaalde maatregelen van de overheid kunnen ook grote gevolgen hebben voor de werking van uw IBP en haar dienstverlening aan aangeslotenen en pensioengerechtigden.

1.1. Zoals u weet, moet een IBP in het kader van haar governancestelsel beleidslijnen uitstippelen om de continuïteit van haar werkzaamheden zoveel als mogelijk te verzekeren. In uitvoering van dat continuïteitsbeleid moet ze redelijke en passende maatregelen nemen. Dit betekent onder meer dat een IBP noodplannen moet ontwikkelen die passend zijn en in verhouding staan tot de aard en de omvang van haar activiteiten¹.

Het continuïteitsbeleid en de eruit voortvloeiende maatregelen en noodplannen van een IBP zijn veelal gericht op het herstellen van kritieke werkzaamheden na een relatief korte onderbreking. Het gaat dan doorgaans over onderbrekingen die veroorzaakt worden een brand, een natuurramp, sabotage, cybercriminaliteit, ... en die tot gevolg hebben dat voor de operationele werking noodzakelijke personen en systemen niet beschikbaar zijn of uitvallen.

Een pandemie is daarentegen geen eenmalig kortdurend incident, maar kan, zoals we ervaren, jaren duren. Gedurende piekperiodes van de pandemie kunnen de IBP's of hun dienstverleners geconfronteerd worden met hoge afwezigheidspercentages van hun medewerkers. Ook de maatregelen van de overheid gericht op voorkoming of beperking van besmetting kunnen een normale werking van de activiteiten in het gedrang brengen.

In het licht hiervan was het misschien nodig dat uw IBP, of de dienstverleners waarop u beroep doet, een aantal bijkomende maatregelen hebben moeten nemen om de goede werking en de dienstverlening blijvend te waarborgen. De FSMA wil u daarbij een leidraad bieden door een aantal aandachtspunten en mogelijke maatregelen op te lijsten.

In het geval u ernstige problemen op het vlak van continuïteit of met betrekking tot andere kwesties zou ondervinden, vragen wij u om de FSMA hiervan onmiddellijk in kennis te stellen.

Mogen wij u vragen om de bijdragende onderneming(en) van uw IBP op de hoogte te brengen van deze leidraad en (haar) hen, indien nodig, bij het uitwerken van de continuïteitsmaatregelen en noodplannen te betrekken.

1.2. EIOPA heeft op 17 april 2020 een *Statement on principles to mitigate the impact of coronavirus/COVID-19 on the occupational pensions sector* gepubliceerd. Deze verklaring werd ondertussen geactualiseerd.

2. ALGEMENE OVERWEGINGEN

In het kader van haar governancestelsel² moet een IBP redelijke maatregelen treffen om de continuïteit van haar werkzaamheden te vrijwaren.

¹ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

² Art. 76/1, § 1 WIBP.

Een IBP schrijft algemene beleidslijnen uit inzake continuïteit. Ze werkt deze verder uit in preventieve en risicoreducerende maatregelen. Dit betekent onder meer dat ze noodplannen moet ontwikkelen. Deze moeten passend zijn en in verhouding staan tot de aard en de omvang van de activiteiten³.

Het continuïteitsbeleid en de eruit voortvloeiende maatregelen en noodplannen moeten ervoor zorgen dat een onderbreking van de activiteiten wordt vermeden of dat, bij een onderbreking van de activiteiten, deze zo spoedig mogelijk worden hervat. De focus ligt hierbij in de eerste plaats op de kritieke en belangrijke functies en werkzaamheden van de IBP.

3. COVID-19-pandemie

De gevolgen van een pandemie houden, zoals we ervaren, langer aan dan enkele weken of maanden. De IBP moet daarom in staat zijn om niet enkel het hoofd te bieden aan de risico's op de korte termijn (< 3 maanden) maar ook aan de risico's die op langere termijn (> 3 maanden) voor continuïteitsproblemen kunnen zorgen.

De IBP moet de materiële risico's identificeren en noodplannen opstellen voor de activiteiten die zij als kwetsbaar beschouwt.

De FSMA gaat ervan uit dat de IBP's reeds de meeste risico's, die nu aan de orde zijn, hebben geïntegreerd in hun beleidslijnen inzake continuïteit en noodplannen.

Hieronder volgen ter herinnering en als hulpmiddel, niettemin een aantal aandachtspunten en mogelijke maatregelen, die een IBP, het proportionaliteitsprincipe⁴ indachtig, kan nemen. De tabel is opgedeeld in activiteiten die op de korte termijn (< 3 maanden) en activiteiten die op de langere termijn (> 3 maanden) continuïteitsproblemen kunnen ondervinden.

³ Art. 76/1, § 1, vierde lid, 3° WIBP.

⁴ De genomen maatregelen staan in verhouding tot de omvang, aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van de IBP.

Activiteit	Risiko's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
<i>korte termijn (< 3 maanden)</i>		
Algemeen beheer	Beslissingsstructuren kunnen in het gedrang komen wegens de afwezigheid van cruciale personen.	<ul style="list-style-type: none">• crisisbeheercomité of centrale verantwoordelijke aanstellen;• scenario's uitschrijven met opgave van alle betrokken personen en met aanduiding van hun rol, respectieve verantwoordelijkheden en rapporteringslijnen;• aanduiden van back-ups, al dan niet binnen de raad van bestuur of het dagelijks bestuur.
Personeelsbeheer	Passend beschermen van de medewerkers. Verhoogd risico op cybercriminaliteit bij werken op afstand.	<ul style="list-style-type: none">• thuiswerk, satellietkantoren;• opsplitsen van teams of kantoren;• uitrusting (allerlei communicatiemiddelen op afstand, on line toegang tot documenten en gegevens) met duidelijke handleidingen opdat ook minder ervaren personen er vlot mee kunnen werken;• De nodige maatregelen treffen om cybercriminaliteit te voorkomen• fysieke vergaderingen beperken of verbieden;• reizen en verplaatsingen beperken of verbieden.
Communicatie	Communicatie zowel t.a.v. de aangeslotenen en de pensioengerechtigden als tussen de interne en externe medewerkers van de IBP.	<ul style="list-style-type: none">• uitwerken van procedures en aanstellen van verantwoordelijken voor de communicatie t.a.v.:<ul style="list-style-type: none">○ aangeslotenen en pensioengerechtigden : centraal telefoonnummer en/of emailadres;○ medewerkers : lijst van de medewerkers met contactgegevens;• opzetten van elektronische communicatiekanalen die op afstand functioneren.

Activiteit	Risiko's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
Uitbetaling pensioenuitkeringen / overdracht pensioenreserves (WAP⁵)	De doelstelling van een IBP is het beheer van pensioenuitkeringen. Op de korte termijn speelt de continuïteitsproblematiek vooral in de uitbetalingsfase of bij uitdiensttreding.	<ul style="list-style-type: none"> • aanstellen van meerdere back ups voor het behandelen en goedkeuren van uitbetalingen / overdracht van reserves; • duidelijke en eenvoudige procedures die ook niet ervaren medewerkers kunnen toepassen (<i>check lists, step-by-step procedures</i>);
<ul style="list-style-type: none"> • <i>lopende rentes</i> 	Voor sommige rentegenieters is de rente (pensioen-, overlevings-, wezen- en invaliditeitsrentes) noodzakelijk om in een normaal levensonderhoud te voorzien.	<ul style="list-style-type: none"> • duidelijke communicatie met de geruststellende boodschap aan de betrokkenen dat hun pensioenrechten niet worden aangetast als gevolg van de pandemie;
<ul style="list-style-type: none"> • <i>bereiken van de pensioenleeftijd</i> 	De IBP moet een wettelijk bepaalde uitbetalingsprocedure ⁶ volgen die verschillende maanden in beslag kan nemen.	<ul style="list-style-type: none"> • in kaart brengen van de lopende uitbetalingsprocedures en in de loop van de komende maanden te verwachten pensioneringen;
<ul style="list-style-type: none"> • <i>overdracht reserves</i> 	Aangeslotenen die uit dienst treden, hebben de mogelijkheid om hun opgebouwde pensioenreserves over te dragen naar een andere pensioeninstelling. Ook hier dient een wettelijk voorgeschreven procedure gevolgd te worden waarvan de doorlooptermijn verschillende maanden bedraagt ⁷ . Het over te dragen bedrag ⁸ wordt bepaald op de dag van de uitdiensttreding van de betrokkene. Tussen die dag en de dag van de effectieve overdracht kunnen maximaal 3 maanden verstrijken.	<ul style="list-style-type: none"> • in kaart brengen van de lopende uittredingsprocedures en in de loop van de komende maanden te verwachten uittredingen; • het instellen van een procedure voor een vlotte uitwisseling van gegevens met de bijdragende onderneming over uittredingen en mogelijk te verwachten uittredingen; • instellen van een procedure voor een continue opvolging van de uittredingsprocedures;

5 De regels, voorzien in de andere sociale pensioenwetten zoals bv. de WAPZ, worden hier buiten beschouwing gelaten. De voorgestelde maatregelen kunnen desgevallend naar analogie worden toegepast.

6 Art. 27, § 1 en 28, § 1 WAP.

7 Art. 31 en 32 WAP.

8 Het over te dragen bedrag is minstens gelijk aan het bedrag van de verworven reserves op de datum van de uittreding, desgevallend aangevuld tot de bedragen die in toepassing van artikel 24 WAP op dezelfde datum gewaarborgd zijn [...] (art. 2, § 3 KB WAP).

Activiteit	Risiko's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
	<p>Bij een groot aantal uitdiensttredingen, bv. collectief ontslag, kan dit bedrag oplopen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tijdig contacteren van de vermogensbeheerder met het oog op de impact van de uittredingen op het vermogensbeheer; • tijdig contacteren van de bijdragende onderneming met het oog op een eventuele bijstorting;
	<p>Een correcte en volledige informatieverstrekking aan de uitdiensttreder bij een DC-plan is aangewezen. Het kan voor hem misschien gunstiger zijn om zijn pensioenreserve voorlopig in de IBP te laten totdat de financiële markten opnieuw aantrekken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • waarschuwing over financiële verliezen opnemen in de uittredingsfiche;
<p>Vermogensbeheer</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>rechtstreekse beleggingen</i> • <i>via vermogensbeheerder</i> 	<p>De financiële markten kunnen tijdens sommige periodes van de pandemie een forse terugval kennen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • in voorkomend geval nagaan of de risico-beperkingstechnieken het gepaste resultaat leveren; • nauw opvolgen van de evolutie van de financiële markten en de impact ervan op de portefeuille; • bijzondere aandacht voor <i>margin calls</i> en <i>collateral</i> bij afgeleide en gestructureerde producten...; • nauw opvolgen van de rapportering van de vermogensbeheerders en desgevallend nieuwe afspraken maken over de periodiciteit en de fijnmazigheid van die rapportering met het oog op een passende opvolging van de impact van de COVID-19-pandemie op de financiële markten; • zie ook verder i.v.m. dienstverleners.
<p>Dienstverleners</p>	<p>Veel IBP's doen beroep op dienstverleners, ook voor zeer kritieke taken, zoals de uitbetaling van pensioenprestaties, de inning van de bijdragen en het vermogensbeheer.</p> <p>Doorgaans maken voormelde taken het voorwerp uit van een proces waarbij</p>	<ul style="list-style-type: none"> • regelmatige contacten met de dienstverlener om zich ervan te vergewissen dat de uitbestede werkzaamheden continu worden uitgevoerd;

Activiteit	Risiko's en aandachtspunten	Mogelijke maatregelen
	<p>verschillende personen betrokken zijn, zowel operationele medewerkers als controlerende medewerkers, zowel bij de dienstverlener als bij de IBP. Het wegvallen van één of meerdere van die medewerkers kan het normale verloop van het proces verstoren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zich ervan vergewissen dat de dienstverlener : <ul style="list-style-type: none"> ○ meerdere back ups heeft aangesteld; ○ duidelijke en eenvoudige procedures heeft ingesteld die ook niet ervaren medewerkers kunnen toepassen; ○ de nodige maatregelen heeft ingesteld om cybercriminaliteit te voorkomen.
<i>Middellange termijn (> 3 maanden)</i>		
Databeheer	<p>Bijhouden van de data die noodzakelijk zijn voor een hervatting van de werkzaamheden in normale tijden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • in meerdere back ups voorzien voor medewerkers zowel bij de IBP als bij de dienstverlener; • duidelijke en eenvoudige procedures die ook niet ervaren medewerkers kunnen toepassen;
Inning van de bijdragen	<p>Liquiditeitsproblemen in hoofde van de IBP vermijden.</p> <p>De wet van 7 mei 2020 houdende dringende maatregelen inzake pensioenen, aanvullende pensioenen en andere aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid in het kader van de COVID-19-pandemie voorzorg in een versoepeling van de betalingsmogelijkheden van de bijdragen. Deze wettelijke regeling liep af op 30 september 2021. Na die datum is geen uitstel van betaling meer mogelijk en moeten de verschuldigde bijdragen onverwijld worden betaald.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • toepassen van de regels voorzien bij financieringsverzuim vanwege de bijdragende onderneming⁹; • zie ook de vraag in de FAQ voor de werkgevers op de website van de FSMA : Wat gebeurt er als ik de bijdragen voor de opbouw van het aanvullend pensioen van mijn werknemers niet kan betalen?
Continuïteitsbeleid	<p>Continuïteitsbeleid biedt onvoldoende oplossingen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • evalueren en in voorkomend geval aanpassen van beleidslijnen, procedures en noodplannen.